

ordnet. Jeg paastår, at fra Kristendommens Standpunkt vil der ikke være noget at indvende herimod, men jeg skal villig indrømme, at fra et borgerligt Standpunkt vil der være en hel Del at indvende derimod, det borgerlige Samfund maa kræve Orden i alt, ogsaa paa dette Omraade. Men naar jeg gaar ud fra dette Standpunkt, at det er det borgerlige Samfund, der kræver Orden her, saa hører det til det borgerlige Samfund at tilvejebringe denne Orden, og derfor finder jeg det fuldt forsvareligt, at det borgerlige Samfund siger: For Ordenens Skyld forlange vi, at der skal foregaa en Handling paa den og den Maade, som alle maa underkaste sig, fordi enhver Borger i Samfundet maa være den borgerlige Ordning undergiven. Det er paa den Maade, jeg ser paa Ægteskabet og kan være med til at ordne det paa den Maade, som Samfundet kan være tjent med, og som jeg tror ikke paa nogen som helst Maade kan faare nogens Samvittighed, naar man kun kommer til at se paa det paa en ædruelig og fornuftig Maade.

Det ærede Medlem kom saa med en Bebrejdelse til mig, men først kom han med den Bemærkning, at det ærede Medlem for Bogense (M. Nielsen) havde slaaet fast, at Præsterne ønskede gennemgaaende borgerligt Ægteskab, medens jeg havde gjort det stift modsatte gældende, og saa opfastede han det Spørgsmaal, hvem af os der havde Ret. Jeg skal indrømme, at det ærede Medlem for Bogense jo er Jagmand paa dette Omraade og maaffe har mere Kendskab til Præsterne og deres Stilling, end jeg har. Men jeg hørte, at den højtærede Minister var enig med mig i at mene, at Præsterne gennemgaaende vare mod det borgerlige Ægteskab, og den højtærede Minister skulde dog vel helst ogsaa være en Smule Jagmand paa dette Omraade. Jeg kan altsaa sige, at Jagmændene staa med forskellige Anskuelser; den ene siger, at de fleste Præster ønske borgerlig Vielse, den anden, at de færreste Præster ønske det. Men jeg tror, at dette Spørgsmaal kunne vi ganske rolig lade staa hen; thi Præsterne ere Part i Sagen, det paastår jeg i hvert Fald, og derfor ere de ikke nogen upartisk Autoritet, derfor skulle vi lade dem ude af Spillet, lade dem tænke, hvad de ville, og kun gøre, hvad vi alle finde forsvareligt og rigtig. Den Bebrejdelse, der kom fra det ærede Medlem, var i Anledning af min Ytring om, at jeg troede, at det navnlig var Pengespørgsmaalet, der spillede en Rolle, naar Præsterne ikke vilde give Afkald paa at være Ægteskabsstiftere. Han mente, at det var en lidt uovervejet

Udtalelse, jeg var kommen med, og at jeg maaffe ikke havde ment det saa slem, som jeg havde sagt. Nej, det er ikke nogen uovervejet Udtalelse, og jeg har ment den akkurat lige saa slem, som jeg har sagt den; men jeg har dermed ikke villet kaste nogen Skyld paa Præsterne. Jeg tror blot, at Præsterne lige saa vel som alle andre Mennesker gerne ville beholde de Indtægter, de have, saa vidt muligt. Vi ere jo dog ikke komne saa vidt, at vi tro, at Præsterne ere Overmennesker, de ere kun Mennesker ligesom alle vi andre. De skulle ogsaa have noget materielt for at leve, de synes at trage lige saa vel efter at faa deres gode Del deraf som andre Mennesker, og det fortænkter jeg dem ikke i; men naar det er Tilfældet, kan det meget let blive en medvirkende Årsag til, at de søge at beholde disse Indtægter, og dem kunne de kun beholde ved at beholde det kirkelige Ægteskab. Jeg ser altsaa endnu Sagen fra den Side, at Pengespørgsmaalet ikke kan lades ude af Betragtning, naar der er Tale om, hvorvidt Præsterne ere for eller imod denne Sag; thi for dem er det jo en større eller mindre Del af deres Indtægter, der her er Tale om. Og det ærede Medlem ved jo saa meget godt, at i Folkebetragtningen staa Præsterne ikke som dem, der særlig synes at ville renoncere paa alle jordiske og timelige Goder for kun at leve for det aandelige. Og se vi hen paa, hvad der forekommer i Livet, er det sikkert, at Erfaringen ikke staa i Modstrid med denne almindelige Mening i Befolkningen, nemlig, at Præsterne søge at faa alt, hvad der kan tilkomme dem. Jeg tror, at Befolkningen har en vis Ret der, og jeg ser ikke deri nogen Bebrejdelse mod Præsterne, naar de kun bruge ærlige og lovlige Midler for at faa, hvad der tilkommer dem. Jeg tror altsaa, at paa dette Omraade kunne vi godt have Ret til at sige, at Gensynet til de materielle Fordele lige saa vel kan komme til at spille ind her, som det vilde kunne gøre det over for alle andre Mennesker. Selv over for Rigsdagsmænd vilde det blive Tilfældet, naar der var Tale om at tage noget bort fra vore Indtægter eller lægge noget til. Jeg skal nu vende mig fra det ærede Medlem, jeg har nu over for ham klaret, hvad jeg har sagt, og hvad jeg har ment, det var altsaa ikke uovervejet, hvad jeg har bemærket, at det materielle kunde komme til at spille en vis Rolle ved Præsterens Stilling til Sagen. Jeg skal nu kun udtale mig om Endringsforslag Nr. 29, hvorom der jo er sagt saa meget, baade af det ærede Medlem for Odense Amts 8de Valgfreds (S. Holm) og den højtærede Minister og flere andre. Den højtærede Mini-